

Protocol de prevenció, detecció i actuació contra l'abús sexual infantil

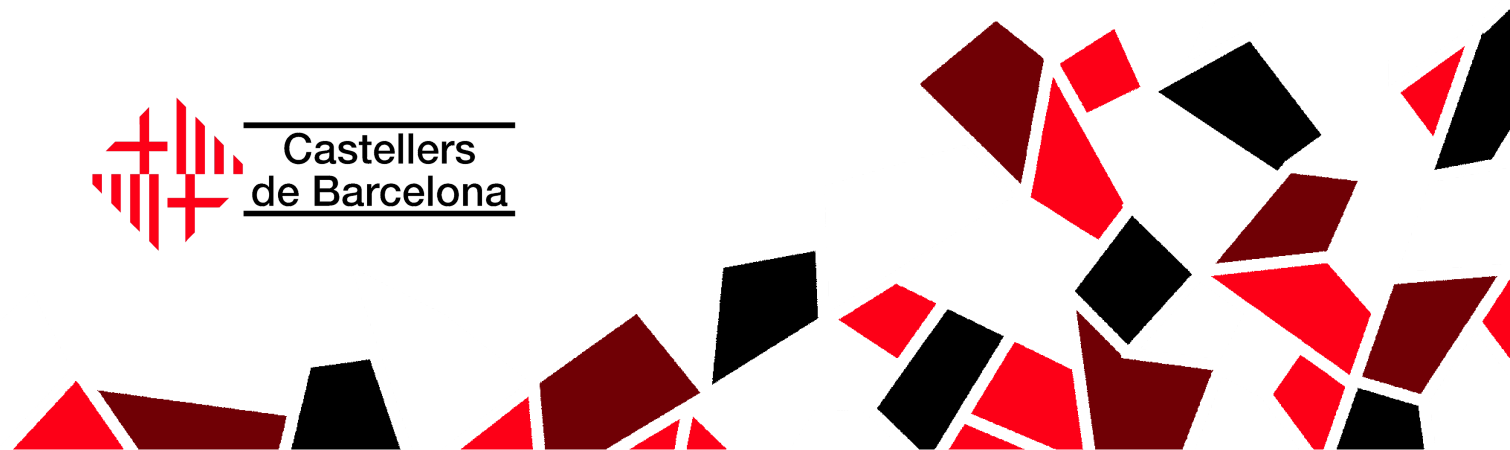
Elaboració: Comissió d'Equitat

Validació: Junta 2021

Data: 10 d'octubre del 2021

Castellers
de Barcelona

Contingut

1. INTRODUCCIÓ I PRESENTACIÓ	3
2. MARC CONCEPTUAL	6
2.1 Què és l'abús sexual infantil?.....	6
2.2 Quines tipologies d'abús sexual infantil existeixen?.....	7
2.3 Qui pot esdevenir una persona agredida com a conseqüència d'abús sexual infantil?	9
2.4 Quines conseqüències poden desenvolupar aquestes situacions?.....	9
3. OBJECTIUS	11
4. FOMENT DEL BON TRACTE	12
5. PROCEDIMENT INTERN A SEGUIR DESPRÉS DE DETECTAR UN CAS D'ASSETJAMENT SEXUAL	14
6. AGENT ASSESSOR DE PROTECCIÓ SOBRE MALTRACTAMENTS, ABUSOS SEXUALS I SITUACIONS MASCLISTES (TÈCNIC/A D'EQUITAT)	15
7. CIRCUIT DE NOTIFICACIÓ EN CAS DE SOSPITA O DETECCIÓ D'ASI QUAN L'AGRESSOR ÉS UN ADULT	17
7.1 Què fer si hi ha sospita d'ASI?	18
7.2 Què fer si l'ASI és flagrant?	18
8. CIRCUIT DE NOTIFICACIÓ EN CAS DE SOSPITA O DETECCIÓ D'ASI QUAN L'AGRESSOR ÉS UN INFANT/ADOLESCENT	19
9. ANNEX: GESTIÓ DELS NIVELLS DE RISC D'ABUSOS EN LES ACTIVITATS	20

1. INTRODUCCIÓ I PRESENTACIÓ

Avui en dia, l'assetjament i l'abús sexual es constitueixen com a modalitats de violència sexual que no només atempten contra la llibertat sexual individual de cadascú, sinó que també lesionen els drets fonamentals dels infants a la "integritat física i moral", definits pel *Comitè dels drets de l'infant de les Nacions Unides*.

Aquest protocol parteix de la necessitat de sensibilitzar sobre l'existència dels abusos sexuals a la infància i adolescència, i també fer visible la vulnerabilitat de les persones menors d'edat en aquest terreny, així com la importància d'una gestió eficaç des del moment de la detecció fins a l'últim instant de la intervenció.

Fer visible l'abús sexual infantil és també una forma de prevenció, donat que quasi sempre la construcció de l'abús implica que es produeixi en silenci. Els estudis revelen que els infants no solen parlar i manifestar de manera oberta les diferents vivències que poden arribar a patir, de manera que es fa encara més complicat detectar i tractar l'abús sexual infantil. De fet, molts casos no es coneixen fins arribar el moment en què l'infant convertit en adult disposa dels recursos i capacitats per poder afrontar la situació traumàtica travessada.

Diferents anàlisis a nivell nacional i internacional han posat en evidència l'elevada prevalença d'aquest fenomen en la societat, destacant per una banda un increment en la incidència d'infants i adolescents que han patit o pateixen abús sexual per part d'algun adult, i per l'altra, les greus conseqüències que pot comportar en l'àmbit físic, psicològic, social, sexual, afectiu i relacional i la possible i probable alteració en el correcte desenvolupament dels infants i adolescents que s'han vist afectats, sigui de manera actual o en un temps passat.

Resulta evident que el món casteller és un espai inclusiu on els infants conviuen amb altres infants, adolescents, joves i adults, de tota tipologia de famílies i contextos socials, amb diferents característiques personals i amb un ampli espectre de vivències i experiències. Aquest fet, més enllà dels factors enriquidors que comporta des d'un inici, suposa, a la vegada, un increment en el risc associat al fenomen que tractem en aquest protocol.

Primerament, el conjunt del grup causarà (a través de les relacions i les interaccions) una forta influència, i corresponent incidència, en el desenvolupament tant cognitiu com emocional en l'infant. Sent d'aquesta manera, podem incloure el nostre context al que es coneix actualment com educació en el lleure, definida pel Diccionari de la Llengua Catalana de l'Institut d'Estudis Catalans (DIEC) com a "conjunt d'activitats que es duen a terme en el temps lliure dels infants o adolescents amb la finalitat d'aprendre i adquirir competències i habilitats fent-los protagonistes de la seva pròpia vida i actius i participatius socialment fora de l'àmbit escolar".

Així doncs, és responsabilitat de l'entitat convertir l'àmbit del lleure en un entorn ideal per al correcte desenvolupament de l'infant, a través del qual es transmetrà contingut cognitiu i educatiu a la vegada que es dotarà d'eines per conviure en societat i seguint les normes establertes tant com a relacionar-se amb la resta i l'entorn.

Cal destacar que les relacions entre els infants i els adults són relacions verticals, és a dir, impliquen una desigualtat basada en el poder i l'autoritat que representa l'adult envers l'infant. Aquestes relacions asimètriques poden ser utilitzades de manera correcta, per establir límits, ensenyar normes socials, etc. o poden ser utilitzades de forma negativa per forçar a l'infant a realitzar (de manera activa o passiva) conductes que impliquen un greu risc per al correcte desenvolupament cognitiu, emocional i social com són els maltractaments, els abusos i la violència.

L'educació en el món casteller, com a part de l'educació no formal, inclou una intervenció educativa en el temps lliure dels infants i adolescents fora de l'ensenyament reglat i de l'àmbit familiar. La nostra funció educativa recau en la transmissió dels valors individuals i col·lectius (seguint la tònica dels valors i principis de la Colla), utilitzant les activitats pròpies que s'ofereixen en els diferents espais de canalla, com són els tallers, les activitats i el temps compartit entre canalla i tècnics. Resulta un entorn ideal per fomentar valors com el respecte, l'autoestima, la inclusió social i establir les bases per poder crear un futur de Colla feminista, inclusiva i lliure d'agressions.

Si ens preguntem per què és necessari crear un protocol de prevenció dels abusossexuals

en infants i adolescents, cal pensar en què, com a Colla tenim el deure de:

- Protegir els infants i adolescents que assisteixen als assajos i actuacions, gestionades per la Colla o tercers.
- Atendre als infants i adolescents que pateixen o han patit situacions d'abús sexual comès per algun altre menor o per algun adult, en el context de donar una resposta efectiva.
- Propiciar conductes saludables i de relacions sanes i enriquidores, entre tots els membres de la Colla, que no comportin cap risc per als infants i els adolescents.

2. MARC CONCEPTUAL

2.1 Què és l'abús sexual infantil?

Actualment, l'*Observació general núm. 13 (2011) sobre el dret del nen a no ser objecte de cap forma de violència o maltractament, del Comitè dels drets de l'infant de les Nacions Unides*, defineix com a abús sexual infantil qualsevol situació en la qual un infant o un/a adolescent és utilitzat/da per satisfer els desitjos sexuals de la persona adulta, o major edat o quan l'agressor/a està en una posició de poder o control sobre l'altre/a menor; sigui presenciant o participant en activitats sexuals que no comprèn o per a les quals no està preparat/da d'acord amb el seu desenvolupament i a les quals, per tant, no en pot donar el consentiment.

L'abús sexual infantil té en compte dos conceptes de vital importància:

- Primer ens trobem amb la coerció, que s'entén com el contacte (no necessàriament físic) sexual mantingut per mitjà de força física, amenaça, manipulació, pressió, autoritat, engany, etc. i ha de ser considerada criteri suficient per etiquetar una conducta sexual com a no desitjada, independentment de l'edat de la persona agressora.
- Segon: hi ha una asimetria d'edat, desigualtat madurativa o abús de poder, ja que són factors que impedeixen la veritable llibertat de decisió de l'infant o adolescent. Aquesta diferència d'edat també influeix en l'abús de poder que realitza l'agressor sobre la persona agredida.

En la mateixa línia, el *Comitè dels Drets dels Infants de les Nacions Unides*, defineix com a abús i explotació sexual la incitació o la coacció perquè un infant es dediqui a qualsevol activitat sexual il·legal o psicològicament perjudicial; la utilització d'un infant amb finalitat d'explotació sexual comercial o amb finalitat de producció d'imatges o gravacions d'abusos sexuals a infants i la prostitució, la pornografia i l'esclavitud sexual infantil.

El *Protocol marc d'actuacions contra el maltractament a infants i adolescents de Catalunya* defineix l'abús sexual com "tota activitat imposada per un adult a un infant/adolescent contra la qual té dret a la protecció del dret penal. També es considera abús totes les activitats sexuals imposades per un infant a un altre si el primer és

considerablement major que la persona agredida o si utilitza la força, les amenaces o altres mitjans de pressió”.

2.2 Quines tipologies d'abús sexual infantil existeixen?

En funció del punt de referència que es prengui tenim diferents maneres d'agrupar i combinar les tipologies d'abús sexual.

Segons si s'estableix contacte físic trobem aquelles en què hi ha contacte físic directe entre la persona agredida i la persona agressora, que inclou les carícies, la masturbació i la penetració oral, vaginal o anal; i les que no presenten contacte físic entre persona agredida i persona agressora, que contemplen les proposicions verbals explícites, l'exhibició dels òrgans sexuals (amb el propòsit d'obtenir una excitació o gratificació sexual), realitzar l'acte sexual de manera intencionada davant d'un infant, masturbar-se davant d'un infant i la utilització del menor per crear contingut pornogràfic, per a un mateix o per a terceres persones.

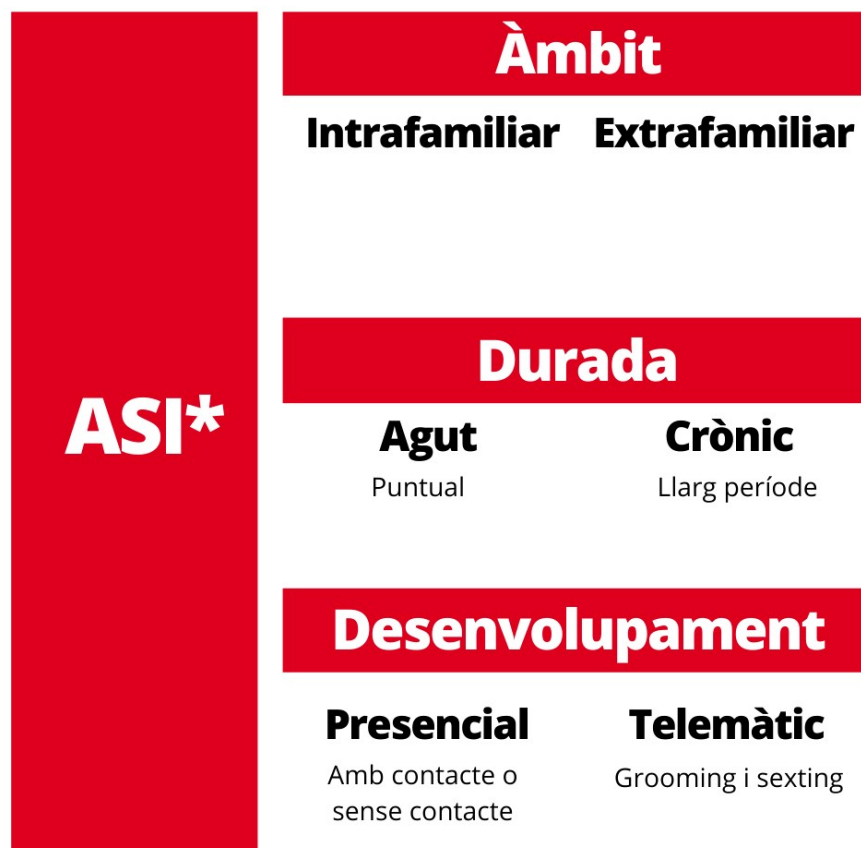
Segons l'àmbit on es desenvolupa pot ser o bé intrafamiliar, també denominat incest, que es produeix quan la conducta sexual és realitzada per un familiar o parent o per adults que cobreixen el paper de figura parental; o bé extrafamiliar, que es produeix quan la conducta sexual es dona fora del nucli familiar. Cal tenir en compte que l'existència d'un abús intrafamiliar, destacant l'elevada freqüència de la figura paterna, és una de les variables que implica un major risc de problemes psicològics, socials, afectius, sexuals i relacionals posteriors per l'infant o l'adolescent.

Segons la durada de l'abús, podem trobar els abusos aguts, quan es pateixen en una sola ocasió, o crònics, quan es produeixen en més d'una ocasió i poden perdurar llargs períodes de temps.

Segons el desenvolupament presencial de l'abús trobem, per una banda, l'abús presencial, on persona agredida i persona agressora estan en un mateix espai físic a la vegada (inclouria tant l'abús amb contacte o sense contacte esmentats prèviament) o l'abús telemàtic, incorporat en els últims anys, el qual inclou els casos en el que l'infant o adolescent accedeix a material pornogràfic o els casos en el que l'infant o adolescent

accedeix a internet amb una finalitat lúdica (jugar, buscar informació, mirar sèries o pel·lícules) i és exposat de forma involuntària a un material amb escenes sexuals explícites. Cal esmentar també, l'aparició de l'*online sexual grooming*, referit a aquells casos en què un adult es connecta a internet i estableix contacte amb un infant o adolescent, habitualment, fent-se passar per un altre jove o persona d'edat similar a la de l'infant o adolescent, iniciant una relació sexual virtual, que comença amb converses i pot acabar amb fotografies, vídeos sexuals i, en casos més greus, abusos en el món real. També es pot donar abús en les trucades telefòniques obscenes o en el *sexting*, en referència a l'ús de telèfons mòbils amb càmeres incorporades per produir o distribuir imatges d'un/a mateix/a o d'altres, en una postura clarament provocativa sexualment.

Convé recordar que aquests diferents tipus, es combinen entre ells donant possibilitat a una gran varietat de tipologia d'abusos sexuals infantils. Es mostra un petit esquema explicatiu a continuació:

2.3 Qui pot esdevenir una persona agredida com a conseqüència d'abús sexual infantil?

És important ser conscients que qualsevol persona pot ser agredida en un context d'abús sexual infantil, ja que no existeix un perfil o grup de característiques específiques que el determinin. Sí que és cert, però, que s'han identificat una sèrie de factors de risc en infants i adolescents que potencien que pateixin abús sexual. Entre aquests, destaca l'edat de les víctimes, perquè el moment de major risc és entre els 8 i els 12 anys (tot i que es poden trobar abusos tant abans com després de la franja d'edat esmentada). Es dona en aquesta etapa, ja que la persona afectada per edat resulta fàcilment manipulable, però ja comença a tenir caràcters de maduresa sexual, la qual cosa els fa tornar atractius per a l'agressor.

En relació al sexe de les persones afectades, els estudis indiquen una major incidència en el sexe femení que en el masculí. Cal remarcar que els sentiments associats a la vivència d'abús, com són la vergonya i l'aïllament que sent un infant masculí solen ser més elevats que la que sent un infant de sexe femení, de manera que és coherent que el sexe masculí estigui menys representat, ja que les persones afectades es troben amb major dificultat per parlar (trencar el secret) si són nois que si són noies.

Per últim, cal saber que aquells infants amb una gran necessitat de ser estimats i valorats, que tenen baixa autoestima i que no reben l'afecte que necessiten per part de l'entorn familiar, disposen d'un major factor de risc associat a la vulnerabilitat, ja que l'agressor sovint disposa d'eines per identificar-los i oferir atenció, afecte i suplir i compensar les funcions de la figura familiar absent.

2.4 Quines conseqüències poden desenvolupar aquestes situacions?

L'abús sexual infantil és, en la gran majoria dels casos, una experiència amb un indubtable component traumàtic, que interfereix en l'adequat desenvolupament de la persona i afecta múltiples àrees de la seva vida. S'ha de tenir en compte que les conseqüències inicials que presenta la persona agredida, tant en l'àmbit físic com psicològic, constitueixen els principals indicadors, per la qual cosa cal conèixer amb detall aquest tipus de signes i estar alerta quan es presenten.

Els indicadors de l'abús sexual infantil són molt diversos i no permeten parlar d'un

síndrome d'infant abusat com a tal, ja que no hi ha símptomes exclusius i únics que permetin detectar un cas d'abús sexual infantil amb total certesa i fiabilitat.

Indicadors d'abús sexual infantil relacionats amb l'àrea psicològica, social i emocional:

Tipus d'efectes	Símptomes
Dificultats emocionals	Pors i fòbies, desconfiança, depressió, alta ansietat, baixa autoestima, sentiments de culpa, vergonya, estigmatització, malsons, somnis recurrents, conducta d'hipervigilància, respostes exagerades, rebuig al mateix cos, conductes autolesives, ideació i pensament suïcides
Dificultats cognoscitives	Conductes hiperactives, problemes d'atenció i concentració, baix rendiment acadèmic
Dificultats de relació	Menor nombre d'amics, poc temps de relació amb iguals, aïllaments, dèficit en habilitats socials
Dificultats funcionals	Problemes de son, canvis en hàbits alimentaris, enuresi i encopresi*, mals de cap, mals d'estómac
Dificultats en la conducta sexual	Masturbació compulsiva, imitació d'actes sexuals, ús de vocabulari sexual inapropiat, curiositat sexual excessiva, jocs i dibuixos de naturalesa sexual, conductes seductores i exhibicionista, problemes d'identitat, conducta sexual promíscua
Dificultats de conducta disruptiva i social	Hostilitat, agressivitat, ira i ràbia, conductes oposicionistes
Dificultats addictives	Abús de substàncies (tabac, alcohol, i altres drogues)

**Enuresi: emissió repetida d'orina durant el dia o la nit, de forma involuntària, a la roba o al llit. Perquè es consideri significatiu s'ha de donar un mínim de dues vegades per setmana durant un mínim de tres mesos i l'infant ha de tenir més de cinc anys.*

****Encopresi:** emissió repetida d'excrements durant el dia o la nit, de forma involuntària, a la roba o al llit. Perquè es consideri significatiu s'ha de donar un mínim de dues vegades per setmana durant un mínim de tres mesos i l'infant ha de tenir més de cinc anys.

3. OBJECTIUS

És missió d'aquest protocol prevenir, detectar, notificar i derivar les situacions de maltractament i abús sexual infantil i adolescent dins la Colla, essent així els objectius:

1. Vetllar per la no vulneració dels Drets dels infants i adolescents.
2. Prevenir, des de la Colla, les situacions d'abús sexual o maltractament dels infants i adolescents.
3. Detectar les situacions de vulneració de qualsevol dels drets dels infants i adolescents.
4. Assegurar les funcions de protecció i atenció cap als infants i adolescents víctimes de qualsevol tipologia de violència o maltractament.
5. Activar els recursos per a l'atenció i protecció dels infants i adolescents, o en el seu cas, la derivació als diferents serveis especialitzats.
6. Capacitar als infants i adolescents per aprendre a identificar situacions de risc i que siguin capaços de desenvolupar mecanismes i estratègies d'autoprotecció per fer-hi front o demanar ajudar en cas de patir qualsevol mena d'assetjament.
7. Educar als infants i adolescents per conèixer els riscos associats per poder adoptar les mesures de prevenció necessàries i que en facin un ús responsable.
8. Sensibilitzar i formar als adults, familiars i professionals sobre les dimensions i conseqüències de l'assetjament infantil i adolescent i dotar de pautes per a la identificació, detecció, actuació i derivació.
9. Convertir l'espai social de l'entitat en un espai segur i lliure d'agressions.

4. FOMENT DEL BON TRACTE

Ser ben tractats és un dret dels nens i nenes pel simple fet d'existir, i aquest dret ha de ser respectat per pares, mares, educadors/es, cuidadors/es i pel conjunt de comunitat.

Es coneix el bon tracte com el *conjunt de capacitats de les persones per a cuidar-se entre elles i fer front a les necessitats personals pròpies i de l'altre, mantenint sempre una relació afectiva i d'amor*. El punt de partida del bon tracte recau en respondre correctament a les necessitats de cura, protecció, educació, respecte, empatia i vinculació afectiva.

En l'àmbit de la Colla, com a responsables de la canalla que tenim a càrrec, hem de destacar quatre actuacions fonamentals en el foment del bon tracte entre l'adult i l'infant/adolescent:

a) Prevenir

La persona responsable, en la seva intervenció, exerceix models educatius de bontracte de les següents maneres:

- Establint relacions afectives, d'acceptació incondicional, empatia, suport i respecte.
- Facilitant models de relació sans amb coherència educativa, marcant els límits i a la vegada acceptant crítiques i postures divergents.
- Aportant suport, control, confiant en les possibilitats de cada individu, i mostrant respecte cap a les diferències individuals.
- Fomentant relacions de confiança, on la comunicació sigui oberta, i se'ns pugui venir a explicar qualsevol actitud, comportament o comentari dels companys/es, altres educadors/es o adults que molestin o facin sentir incòmode.
- Controlant els comportaments mitjançant intervencions inductives consistentes i corregint el comportament inadequat amb mètodes o estratègies clares,

raonables i respectuosos.

- Ensenyant les normes i les regles que modulen els comportaments dins de l'àmbit de l'educació no formal des d'un marc de relacions afectuoses, que són recordades i reforçades de forma natural i quotidiana.
- Orientant les famílies cap a pautes educatives, de coneixement i acceptació dels mateixos fills/es.

b) Detectar

L'adult, en la seva pràctica i gràcies al temps que conviu amb els infants/adolescents, es troba en una posició privilegiada per a la detecció de situacions de risc per als infants/adolescents. Per a fer una correcta detecció de les possibles situacions d'abús, cal mantenir les següents actituds actives:

- Observar-los sistemàticament en diferents moments i contextos i avaluar la seva presència (roba, cops i ferides, estat físic general, estat emocional, etc.), controlar la seva assistència i les absències justificades o no, per a poder conèixer i detectar aquelles situacions de risc o desemparament quan no tenen les necessitats bàsiques cobertes.
- Compartir informació amb la xarxa de professionals. És bàsic compartir amb els serveis socials del territori les possibles situacions de fragilitat.
- Valorar la gravetat de la situació detectada i els passos a seguir. Les entitats del lleure han de basar les seves actuacions en el *Protocol Marc d'Actuacions en Casos d'Abusos Sexuals i altres Maltractaments Greus a Menors*, que serà d'obligatòria aplicació en cas de sospita de maltractament i de certesa de maltractament.

c) Notificar

L'adult té l'obligació legal, ètica i social d'actuar en els casos de maltractament que conegui, segons la Llei orgànica 1/96 de protecció jurídica del menor i la Llei dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència.

En cas que la persona responsable (i adulta) sigui coneixedora de casos i situacions de maltractament als infants/adolescents i no ho notifiqui als seus superiors directes (Tècnic/a d'equitat o directament a Junta) quedarà subjecte de valoració si aquesta actitud suposa un incompliment del Reglament de Règim Intern i es prendrà la decisió que es consideri oportuna en funció de la situació. Aquesta decisió pot oscil·lar entre la prohibició a l'exercici de càrrecs de responsabilitat dintre l'entitat i l'expulsió definitiva. Resulta imprescindible que el RRI de l'entitat contempli les sancions corresponents a la infracció.

d) Donar suport

Davant de qualsevol situació de maltractament i/o abús sexual, s'ha d'escoltar l'infant/adolescent, creure'l i donar-li tot el suport que necessiti. Mentre l'infant/adolescent afectat continuï necessitant la nostra ajuda com a adults, el posicionament de l'entitat haurà de ser el de seguir-li fent costat. Sempre que el tutor legal així ho sol·liciti, la Colla disposarà una persona responsable qui haurà de coordinar-se amb les famílies i/o amb els professionals dels serveis exteriors que estiguin intervenint en el cas per tenir coneixement de la situació, per entendre i poder interpretar les conductes de l'infant i ser capaços d'oferir espais d'escolta i contenció emocional.

Si s'han pres mesures protectores externes que no permeten al menor assistir a les activitats de la Colla (assajos, actuacions i activitats), és aconsellable que els tècnics d'equitat ofereixin una explicació als infants/adolescents, adequada a l'edat i al moment evolutiu i maduratiu, que garanteixi la privacitat.

5. PROCEDIMENT INTERN A SEGUIR DESPRÉS DE DETECTAR UN CAS D'ASSETJAMENT SEXUAL

Dins el context de la Colla, hi ha una gran varietat d'agents que esdevenen voluntarisen les seves accions directes. Per tant, cal valorar amb cura quin és el circuit ideal per fer arribar la notificació de la situació detectada de la millor manera possible, seguint dos criteris essencials: discreció i transparència.

- El criteri de **discreció** implica que no tothom que participa en les activitats o en l'entitat ha de ser coneixedor de la situació detectada, sinó que hi ha d'haver persones encarregades de gestionar les accions que s'han de dur a terme per garantir la protecció de la persona afectada. Per tal de garantir-ne la màxima discreció, la persona qui detecti la potencial situació d'abús caldrà que la notifiqui directament al Tècnic d'Equitat de la seva àrea, qui directament transmetrà la informació a la persona responsable d'Equitat de la Junta.
- El criteri de **transparència** apel·la a la necessitat de comunicar tot el que ha passat o del que s'és coneixedor, oferint informació i acompanyament a les persones afectades i a la família. Cal remarcar en aquest punt la necessitat de transmetre un discurs plenament objectiu que es basi en el traspàs de dades i obviant-ne valoracions i criteris propis. Pel que fa el context de la Colla, cal aplicar el criteri de transparència, sempre cenyint-se estrictament a la qualitat dels fets, sense entrar en detalls que no siguin objectivables i preservant la identitat de tots els agents afectats.

Per realitzar aquest procediment intern, i a la vegada fer-ho seguint els dos criteris esmentats, és essencial i necessari la creació d'una figura que comuniqui als membres de la comissió d'equitat i junta les diferents situacions de sospita, certesa o les inquietuds de la Colla respecte al maltractament o abús sexual.

6. AGENT ASSESSOR DE PROTECCIÓ SOBRE MALTRACTAMENTS, ABUSOS SEXUALS I SITUACIONS MASCLISTES (TÈCNIC/A D'EQUITAT)

Cada àrea tècnica de la Colla, independentment de la ràtio, haurà de tenir com a mínim un/a membre denominat agent assessor/a o tècnic/a d'equitat, que serà la persona referent a l'entitat per tal de comunicar a la Comissió d'Equitat i a la Junta temes de sospita, detecció, inquietuds o denúncia de situacions masclistes, abusives i/o de maltractaments que es donin en la seva àrea. Aquesta figura (o figures) ha de:

- Comptar amb el respecte i la confiança de la seva àrea tècnica.

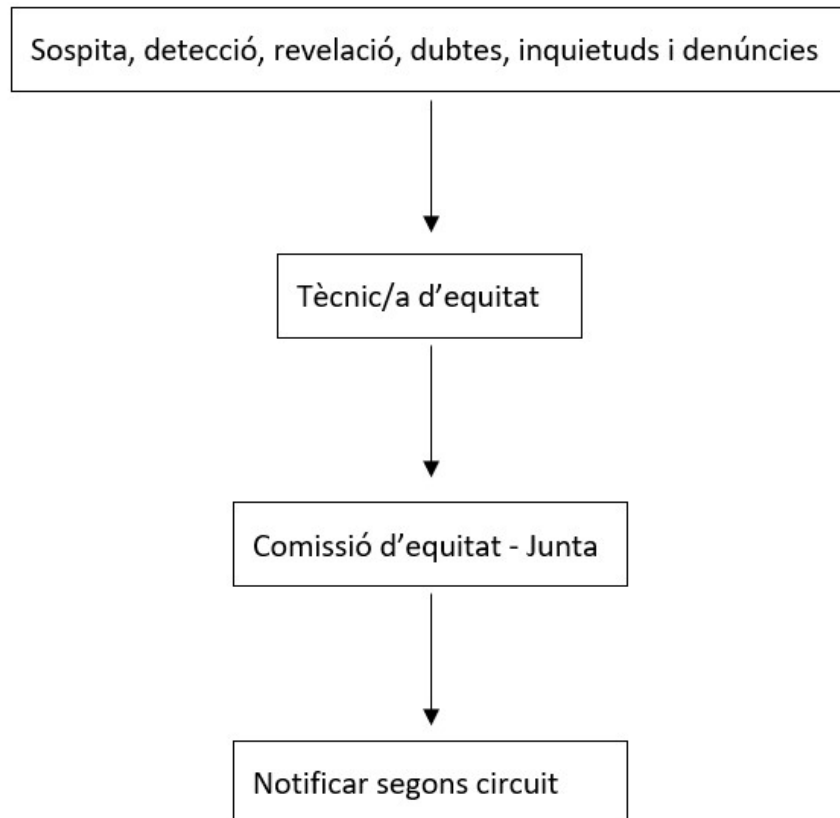
- Ser discreta i entendre la necessitat de confidencialitat i garantir la privacitat de la persona afectada.
- Tenir motivació i mostrar interès en la tasca.
- Rebre la formació necessària per a poder fer una primera gestió.

Les funcions de la persona Tècnica d'Equitat seran:

- Ser la interlocutora entre els membres de la Colla i la comissió d'equitat i Junta (si s'escau).
- Estar disponible mentre es realitzen activitats entre membres per si fos necessària la seva intervenció.
- Comunicar a la comissió d'equitat i junta qualsevol tema de sospita, detecció, inquietuds, preguntes i denúncies que puguin patir les persones que participen en l'activitat de la seva àrea.
- Vetllar pel bon funcionament del circuit intern.
- Assegurar-se que tots els membres de l'àrea tenen coneixement de l'existència del protocol a seguir i si no, facilitar-lo.

7. CIRCUIT DE NOTIFICACIÓ EN CAS DE SOSPITA O DETECCIÓ D'ASIQUAN L'AGRESSOR ÉS UN ADULT

En termes generals el procediment de notificació en un cas d'abús sexual infantil serà:

7.1 Què fer si hi ha sospita d'ASI?

Si hi ha sospita que una situació pot ser constitutiva d'abús sexual caldrà notificar-ho a la persona Tècnica d'Equitat, o a la persona responsable de l'Àrea d'Equitat, que a la vegada transmetrà la informació a la Junta amb la major brevetat possible.

Un cop valorada la situació, així com la gravetat dels fets, caldrà citar als pares/mares o tutors/es legals de la persona afectada i fer-los coneixedors de la situació tot oferint-los assessorament i suport.

Tanmateix, caldrà notificar a la persona acusada (si aquesta és membre de la Colla) dels fets, protegint sempre la identitat de la persona afectada i prendre mesures per distanciar-lo del context, com a mínim fins que la situació es resolgui i sempre amb l'objectiu de preservar la persona afectada.

Paral·lelament, la persona responsable de l'entitat (Presidència), serà l'encarregada de comunicar a Mossos d'Esquadra la situació viscuda, així com els agents implicats amb l'objectiu que s'iniciïn i es prenguin les accions oportunes. Si les famílies no volen notificar els fets, se'ls farà saber que l'entitat té l'obligació de fer-ho, ja que són coneixedors d'un fet potencialment constitutiu de delictes.

Des de la Junta es designarà una persona responsable de dur el seguiment del cas en qualitat de suport i assessorament.

A la vegada, des de la Comissió d'Equitat se cercaran les accions necessàries per prevenir casos similars.

7.2 Què fer si l'ASI és flagrant?

En cas de descobrir-se una situació d'abús sexual infantil de manera flagrant, caldrà que l'adult que ho detecta ho posi directa i ràpidament en coneixement de la Junta, amb l'objectiu d'informar amb tota la velocitat possible a pares/mares i/o tutors/es legals de la persona afectada. Paral·lelament i en el cas que sigui necessari, la persona responsable en el context s'haurà de posar en contacte immediatament amb el centre sanitari, ja sigui centre d'atenció primària (CAP), centre d'urgències d'atenció primària (CUAP) o hospital de referència de la zona per tal de prendre les mesures que correspongui i traslladar l'infant o adolescent al centre mèdic.

Amb la màxima brevetat possible serà notificada per part de la Junta l'expulsió de la Colla de la persona agressora.

En qualsevol cas, s'informarà la família de l'infant o adolescent de les diferents actuacions que s'estiguin realitzant, vers els fets ocorreguts.

Sent d'aquesta manera, la persona responsable de l'entitat (Presidència), manté l'obligació de notificar els fets ocorreguts a Mossos d'Esquadra així com els organismes de Protecció al menor competents.

8. CIRCUIT DE NOTIFICACIÓ EN CAS DE SOSPITA O DETECCIÓ D'ASIQUAN L'AGRESSOR ÉS UN INFANT/ADOLESCENT

En cas que la situació d'abús es produeixi entre dos infants i/o adolescents, el circuit a seguir serà exactament el mateix que en el cas dels adults. Seguint els mateixos canals de comunicació i prenent les mateixes accions.

Si les famílies no volen notificar els fets, se'ls farà saber que l'entitat té l'obligació de fer-ho, ja que són coneixedors d'un delictes.

Si l'agressor **és major de 14 anys**, es considerarà a efectes legals que té responsabilitat penal, de manera que si la situació es produeix entre un menor i un major de 14 anys, se seguirà el mateix circuit que amb un adult.

9. ANNEX: GESTIÓ DELS NIVELLS DE RISC D'ABUSOS EN LES ACTIVITATS

- Gestió de 0 a 3 anys:

Tipus d'activitat	Situació de risc potencial	Nivell de risc	Accions preventives
Ús del vestuari	Activitat realitzada per un sol adult, possibilitat d'aprofitar la intimitat del lavabo per a comportaments inadequats (tocaments, fotos, etc.)	Alt	Portes del lavabo amb obertura inferior i superior. Si els nens són autònoms, intentar que vagin sols o amb un altre grup d'infants (educar per aprendre a gestionar el temps).
Dutxes, higiene personal, piscina i activitats amb aigua	Risc que un adult es dutxi amb un menor. Hi pot haver un apropament inapropiat o inadequat a l'infant, i la possibilitat de fotos, exhibicionisme intencionat, coacció per a fer determinades actuacions, etc.	Alt	Aquesta mena d'activitats s'han de presentar com a activitats grupals. És important que en el cas de les dutxes no tanquem amb baldó, que hi hagi sempre més d'un adult i més de dos infants.
Canvis de roba	Es genera risc si es fa ús d'aquest espai amb finalitat de tenir fotografies, fer tocaments, o fins i tot fer-ne un espai íntim per quedar-se sol/a amb un infant.	Alt	Els canvis de roba s'han de plantejar com a activitat grupal. Si s'ha de fer un canvi de roba puntual que impliqui només a un infant, és important avisar a un altre membre de l'equip i respectar el temps lògic d'aquesta activitat. Sempre que es pugui, l'infant es canviarà en una habitació sol, sense l'adult davant.

Dormir al local	Apropament inadequat en ser un possible moment d'intimitat i fosc on hi poden haver accions i actituds de risc.	Mig	Garantir que els torns de guàrdia dels adults són de dosen dos, com a mínim.
Fotos i vídeos	Fer mal ús de les imatges, fer fotos, vídeos amb ús personal.	Alt	Respectar els drets d'imatge de l'infant. Usar només càmeres de l'entitat i un cop finalitzades les fotografies, un adult diferent les extreu. No utilitzar mòbils durant l'activitat.

- Gestió de 4 a 7 anys

Tipus d'activitat	Situació de risc potencial	Nivell de risc	Accions preventives
Ús del vestuari	Activitat realitzada per un sol adult. Fotos, tocaments, acompanyar al menor al lavabo. Possibilitat d'aprofitarla intimitat del lavabo per apropaments inadequats.	Alt	Sempre que sigui possible, anar amb un grup d'infants. Si és un cas d'urgència d'un solmenor, avisar a un altre adult i respectar el tempslògic de l'activitat. Si es necessita l'ajuda de l'adult, no s'ha de tancar mai amb baldó.
Dutxes, higiene personal, piscina i activitats amb aigua	Risc que un adult es dutxi amb un menor. Hi pot haver un apropament inapropiat o inadequat a l'infant, i la possibilitat de fotos, exhibicionisme intencionat, coacció per fer determinades actuacions, etc.	Alt	Aquesta menad'activitats s'han de presentar com a activitats grupals. És important que en el cas de les dutxes no tanquem amb baldó, que hi hagi sempre més d'un adult i més de dos infants. També cal que marquem un límit amb aquest tipus d'activitat entre la normalització del propi cos i el respecte de la intimitat.

<p>Canvis de roba</p>	<p>Es genera risc si es fa ús d'aquest espai amb finalitat de tenir fotografies, fer tocaments, o fins i tot fer-ne un espai íntim per quedar-se sol/a amb un infant.</p>	<p>Alt</p>	<p>Els canvis de roba s'han de plantejar com a activitat grupal. Si s'ha de fer un canvi de roba puntual que impliqui només a un infant, és important avisar a un altre membre de l'equip i respectar el temps lògic d'aquesta activitat. Sempre que es pugui, l'infant es canviarà en una habitació sol, sense l'adult davant.</p>
<p>Ferides, convalsència i malalties</p>	<p>Es presenta risc quan un menor que ha de fer repòs o que ha de ser atès per a curar alguna ferida, etc.</p>	<p>Alt</p>	<p>En cas que la cura es pugui realitzar al local (sala polivalent) sempre hi ha d'haver un adult a part del personal sanitari (preferiblement familiar del menor). En cas que el menor hagi de fer repòs i se l'hagi d'anar a controlar, han d'anar-hi dos adults o un adult amb algun infant. Qualsevol cura que no necessiti intimitat es realitzarà amb la porta oberta.</p>

<p>Dormir al local</p>	<p>Apropament inadequat en ser un possible moment d'intimitat i fosc on hi podenhaver accions i actituds derisc. Espai retirat, llits junts, infants molt a prop.</p>	<p>Mig</p>	<p>Garantir que els torns de guàrdia dels adults són de dos en dos, com amínim. Si a mitja nit s'had'anar al lavabo, hi van els dos adults i se'n desperta un tercer per fer el torn de guàrdia.</p>
<p>Dormir fora de casa (viatges, canallada etc.)</p>	<p>Moment d'intimitat i fosc, que es pot donar en espais tancats o oberts (vivac, acampada). Apareix risc quan es pot fer ús d'aquest espai per apartar al menor del grup, apropar-s'hi en excés o tenir-hi contactes inadequats. Hi ha risc si una persona adulta dorm amb els menors.</p>	<p>Mig</p>	<p>Entendre el dormir foracom una activitatcol·lectiva on cada menor té el seu llit i espai per dormir. Els i les menorsdormen en habitacions separats de les persones adultes. En cas que a mitja nit s'hagi d'acompanyar al lavabo als menors, han de ser acompanyats per dues persones adultes. Evitar les habitacions mixtes i ambedats entre infants molt diferenciades.</p>

Fotos i vídeos	Fer mal ús de les imatges, fer fotos, vídeos amb ús personal.	Alt	Respectar els drets d'imatge de l'infant. Usar només càmeres de l'entitat i un cop finalitzades les fotografies, una persona adulta diferent les extreu. No utilitzar mòbils durant l'activitat.
Ús de dades personals	Usar inadequadament les dades d'un menor, donar-les a terceres persones o fer-les públiques sense consentiment de pares/mares/tutor legal.	Baix	Garantir la confidencialitat de les dades.
Tallers i racons	Hi ha risc en les activitats que es desenvolupen si es presenta una relació inadequada persona adulta-menor en el joc, si la tipologia de joc no és adequada a l'etapa evolutiva o als objectius d'aquesta. També hi ha risc quan hi ha favoritisme, apropaments inadequats, tocament, jocs on es queda sola la persona adulta amb el menor.	Baix	Plantejar objectius per poder planificar activitats coherents amb l'etapa evolutiva del menor i evitar la relació de favoritisme persona adulta-menor. Intentar que en cada espai hi hagi més d'una persona adulta. Tots els tallers i racons, s'han de fer o en espais oberts o, si es fan en una habitació, amb la porta oberta.

<p>Espai abans i després de l'horari de l'activitat</p>	<p>Es genera risc en cas que es doni un apropament inadequat amb la finalitat d'intimar. També hi ha risc si la família del menor no és conscient d'on és el menor, amb qui i fent què.</p>	<p>Baix</p>	<p>En aquests espais sempre hi ha d'haver almenys dues persones adultes acompanyant els menors per poder prevenir i/o actuar si es generen situacions de risc fora de l'entitat.</p>
<p>Espai de reflexió individual</p>	<p>Situació de relació individual i íntima en espais tancats. Hi pot haver risc si es genera una relació inadequada amb la finalitat de treure informació o intimidar/amenaçar al menor.</p>	<p>Alt</p>	<p>S'ha de respectar la intimitat del menor, es recomana que no sigui en un espai tancat. S'ha d'intentar generar un espai tranquil en un lloc obert. És important temporalitzar el temps de l'activitat i fer-ho en total transparència amb la resta de l'equip.</p>
<p>Obsequis</p>	<p>Hi ha risc quan es presenten favoritismes amb certs infants sense motiu aparent.</p>	<p>Baix</p>	<p>Tractar tots els infants per igual. Els regals han de ser pactats prèviament (ex: amic invisible, premis per tornejos, etc.). S'han d'afavorir els regals grupals per sobre dels individuals. Si els adults reben regals per part d'un sol nen i sense motiu de fons (ex: aniversari) s'han de quedar en l'espai on es realitza l'activitat, no es porten a casa com si fos quelcom especial.</p>

<p>Activitats amb persones externes a l'entitat</p>	<p>En aquestes activitats pot aparèixer risc quan el menor es queda sol (estigui aïllat o amb el grup) amb una persona adulta externa a l'entitat.</p>	<p>Alt</p>	<p>Garantir i estar alerta que les persones externes es remetin a fer la seva tasca i no la de les persones adultes de la colla (ex: el menor ha d'anar al lavabo amb un/a tècnic, no amb la persona externa).</p>
<p>Desplaçament sense famílies</p>	<p>Realitzar un desplaçament sense la família, arribar d'una activitat fora de temps.</p>	<p>Alt</p>	<p>Fer una autorització amb el consentiment dels pares/mares/tutors legals on consti que s'accepta el desplaçament. Avisar als tutors/es legals en cas que alguna activitat canviï d'hora per evitar que els menors estiguin sols.</p>

- Gestió de 8 a 12 anys

Tipus d'activitat	Situació de risc potencial	Nivell de risc	Accions preventives
Ús del vestuari	En aquest espai hi podria haver risc a l'hora d'aprofitar la intimitat del lavabo per apropaments inadequats o coerció per realitzar algunes actuacions, ja sigui per part d'una persona adulta o pel grup d'iguals, És un espai on es poden generar burles, bromes, etc.	Alt	Sempre que sigui possible, anar amb un grup d'infants. Si és un cas d'urgència d'un sol menor, avisar una altra persona adulta i respectar el temps lògic de l'activitat. Si es necessita l'ajuda de l'adult, no s'ha de tancar mai amb baldó.
Dutxes, higiene personal, piscina i activitats amb aigua	En aquest espai es genera risc si un adult/a desenvolupa aquestes d'activitats sol ambel menor (o hi ha risc depoder generar aquestaintimitat). Hi pot haver unapropament inapropiat all'infant, i la possibilitat defotos, exhibicionisme, etc. Enaquesta edat també espresenta el risc amb lapossibilitat que hi hagi burles pel físic, bromes, etc.	Alt	Aquesta mena d'activitats s'han de presentar com a activitats grupals. És important que en el cas de les dutxes no tanquem amb baldó, que hi hagi sempre més d'un adult i més de dos infants. També cal que marquemun límit amb aquest tipusd'activitat entre normalització del propi cos i el respecte de la intimitat.

Canvis de roba	<p>En aquest espai es pot donar risc quan una persona adulta acompanya al menor per a que faci aquesta activitat. També hi ha risc si hi ha la finalitats com fer fotografies, tocaments, o fins i tot de fer- ne un espai íntim per quedar-se sol amb el menor.</p>	Alt	<p>Els canvis de roba s'hande plantejar com a activitat grupal. Si s'ha de fer un canvi de roba puntual que impliqui només un infant, és important avisar a un altre membre de l'equip i respectar el temps lògic d'aquesta activitat. Sempre que es pugui, l'infant es canviarà en una habitació sol, sense l'adult davant.</p>
Ferides, convalsència i malalties	<p>Es presenta risc quan un menor ha de fer repòs o ha de ser atès per curar alguna ferida, etc. També es pot desenvolupar risc quan el menor és incitat a fer-se una revisió mèdica sense motiu aparent i sense el consentiment dels pares/mares/tutors legals.</p>	Alt	<p>En cas que la cura espugui realitzar al local (sala polivalent) sempre hi ha d'haver un adult a part del personal sanitari (preferiblement familiar del menor). En cas que el menor hagi de fer repòs i se l'hagi d'anar a controlar, han d'anar-hidues persones adultes o una persona adulta amb algun infant. Qualsevol cura que no necessiti intimitat es realitzarà amb la porta oberta.</p>

<p>Dormir al local</p>	<p>Apropament inadequat en ser un possible moment d'intimitat i fosc on hi poden haver accions i actituds derisc. Espai retirat, llits junts, infants molt a prop.</p>	<p>Mig</p>	<p>Garantir que els torns de guàrdia de les persones adultes són de dos en dos, com a mínim. Si a mitja nit s'ha d'anar al lavabo, hi van les dues persones adultes i se'n desperta una tercera per fer el torn de guàrdia.</p>
<p>Dormir fora de casa (viatges, canallada, etc.)</p>	<p>Moment d'intimitat i fosc, que es pot donar en espais tancats o oberts (vivaç, acampada). Apareix risc quan es pot fer ús d'aquest espai per apartar el menor del grup, apropar-s'hi en excés o tenir-hi contactes inadequats. Hi ha risc si una persona adulta dorm amb els menors.</p>	<p>Mig</p>	<p>Entendre el dormir fora com una activitat col·lectiva on cada menor té el seu llit i espai per dormir. Els menors dormen en habitacions separats de les persones adultes. En cas que a mitja nit s'hagi d'acompanyar al lavabo els menors, han de ser acompanyats per dues persones adultes. Evitar les habitacions mixtes i amb edats entre infants molt diferenciades.</p>

<p>Fotos i vídeos i xarxes socials</p>	<p>Amistat per xarxes socials entre un adult/a i menor o jove, o entre els grups d'iguals. Aquestes eines ens donen possibilitats de comunicació i difusió infinites (xats, compartir imatges, vídeos, dades de la nostra vida privada, etc.). Es genera el risc en el punt en què es fa un mal ús d'aquesta informació.</p>	<p>Alt</p>	<p>Respectar els drets d'imatge de l'infant. Usar només càmeres de l'entitat i un cop finalitzades les fotografies, una persona adulta diferent les extreu. No utilitzar mòbils durant l'activitat.</p>
<p>Ús de dades personals</p>	<p>Usar inadecuadament les dades d'un menor, donar-les a terceres persones o fer-les públiques sense consentiment de pares/mares/tutor legal.</p>	<p>Baix</p>	<p>Garantir la confidencialitat de les dades.</p>
<p>Tallers i racons</p>	<p>Hi ha risc en les activitats que es desenvolupen si es presenta una relació inadeguada persona adulta-menor en el joc, si la tipologia de joc no és adequada a l'etapa evolutiva o als objectius d'aquesta. També hi ha risc quan hi ha favoritisme, apropaments inadequats, tocament, jocs on es queda sola la persona adulta amb el menor.</p>	<p>Baix</p>	<p>Plantejar objectius per poder planificar activitats coherents amb l'etapa evolutiva del menor i evitar la relació de favoritisme persona adulta-menor. Intentar que en cada espai hi hagi més d'una persona adulta. Tots els tallers i racons, s'han de fer o en espais oberts o, si es fan en una habitació, amb la porta oberta.</p>

<p>Espai abans i després de l'horari de l'activitat</p>	<p>Es genera risc en cas que es doni un apropament inadequat amb la finalitat d'intimar. També hi ha risc si la família del menor no és conscient d'on és el menor, amb qui i fent què.</p>	<p>Baix</p>	<p>En aquests espais sempre hi ha d'haver com a mínim dues persones adultes acompanyant els menors per poder prevenir i/o actuar si es generen situacions de risc fora de l'entitat.</p>
<p>Espai de reflexió individual</p>	<p>Situació de relació individual i íntima en espais tancats. Hi pot haver risc si es genera una relació inadequada amb la finalitat de treure informació o intimidar/amenaçar al menor.</p>	<p>Alt</p>	<p>S'ha de respectar la intimitat del menor, es recomana que no sigui en un espai tancat. S'ha d'intentar generar un espai tranquil en un lloc obert. És important temporalitzar el temps de l'activitat i fer-ho en total transparència amb la resta de l'equip.</p>
<p>Obsequis</p>	<p>Hi ha risc quan es presenten favoritismes amb certs infants sense motiu aparent.</p>	<p>Baix</p>	<p>Tractar a tots els infants per igual. Els regals han de ser pactats prèviament (ex: amic invisible, premis per tornejos, etc.). S'ha d'afavorir els regals grupals per sobre dels individuals. Si els adults reben regals per part d'un sol nen i sense motiu de fons (ex: aniversari) s'han de quedar en l'espai on es realitza l'activitat, no es porten a casa com si fos quelcom especial.</p>

<p>Activitats amb persones externes a l'entitat</p>	<p>En aquestes activitats pot aparèixer risc quan el menors queda sol (estigui aïllat o amb el grup) amb una persona adulta externa a l'entitat.</p>	<p>Alt</p>	<p>Garantir i estar alerta que les persones externes es remetin a fer la seva tasca i no la de les persones adultes de la colla (ex: el menor ha d'anar al lavabo amb un/a tècnic, no amb una persona externa a la colla).</p>
<p>Desplaçament sense famílies</p>	<p>Realitzar un desplaçament sense la família, arribar d'una activitat fora de temps.</p>	<p>Alt</p>	<p>Fer una autorització amb el consentiment dels pares/mares/tutors legals on consti que s'accepta el desplaçament. Avisar els tutors legals en cas que alguna activitat canviï d'hora per evitar que els menors estiguin sols.</p>

- Gestió dels 13 als 15 anys

Tipus d'activitat	Situació de risc potencial	Nivell de risc	Accions preventives
Ús del vestuari	En aquest espai hi podria haver risc a l'hora d'aprofitar la intimitat del lavabo per apropaments inadequats o coerció per realitzar algunes actuacions, ja sigui per part d'una persona adulta o pel grup d'iguals. És un espai on es poden generar burles, bromes, etc.	Mig	Sempre que sigui possible, anar amb un grup d'infants. Si és un cas d'urgència d'un solmenor, avisar una altra persona adulta i respectar el temps lògic de l'activitat. Si es necessita l'ajuda de l'adult, no s'ha de tancar mai amb baldó.
Dutxes, higiene personal, piscina i activitats amb aigua	En aquest espai es genera risc si un adult/a desenvolupa aquestes d'activitats sol/a amb el menor (o hi ha risc de poder generar aquest intimitat). Hi pot haver un apropament inapropiat a l'infant, i la possibilitat de fotos, exhibicionisme, etc. En aquesta edat també presenta el risc amb la possibilitat de que hi hagi burles pel físic, bromes, etc.	Alt	Aquestes menades d'activitats s'han de presentar com a activitats grupals. És important que en el cas de les dutxes no tanquem amb baldó, que hi hagi sempre més d'una persona adulta i més de dos infants. També cal que marquem un límit amb aquest tipus d'activitat entre la normalització del propi cos i el respecte de la intimitat.

<p>Trucades a menors</p>	<p>L'ús del telèfon com a eina de comunicació és habitual. Aquest contacte no s'ha de donar per parlar de temes no relacionats amb activitats de l'entitat.</p>	<p>Mig</p>	<p>El contacte telefònic ha d'estar pactat prèviament amb la família i usar-lo únicament per a temes de l'activitat i del grup. És recomanable que si s'han de fer trucades, hi hagi més d'un adult durant la conversa telefònica.</p>
<p>Ferides, convalsència i malalties</p>	<p>Es presenta risc quan un menor ha de fer repòs o ha de ser atès per a curar alguna ferida, etc. També es pot desenvolupar risc quan el menor és incitat a fer-se una revisió mèdica sense motiu aparent i sense el consentiment dels pares/mares/tutors legals.</p>	<p>Alt</p>	<p>En cas que la cura espugui realitzar al local (sala polivalent) sempre hi ha d'haver un adult a part del personal sanitari (preferiblement familiar del menor). En cas que el menor hagi de fer repòs i se l'hagi d'anar a controlar, han d'anar-hidues persones adultes o una persona adulta amb algun infant. Qualsevol cura que no necessiti intimitat es realitzarà amb la porta oberta.</p>

<p>Dormir al local</p>	<p>Apropament inadequat en ser un possible moment d'intimitat i fosc on hi poden haver accions i actituds derisc. Espai retirat, llits junts, infants molt a prop.</p>	<p>Mig</p>	<p>Garantir que els torns de guàrdia de les persones adultes són de dos en dos, com a mínim. Si a mitja nit s'ha d'anar al lavabo, hi van les dues persones adultes i se'n desperta una tercera per fer el torn de guàrdia.</p>
<p>Dormir fora de casa (viatges, canallada, etc.)</p>	<p>Moment d'intimitat i fosc, que es pot donar en espais tancats o oberts (vivac, acampada). Apareix risc quan es pot fer ús d'aquest espai per apartar al menor del grup, apropar-s'hi en excés o tenir-hi contactes inadequats. Hi ha risc si una persona adulta dorm amb els menors.</p>	<p>Alt</p>	<p>Entendre el dormir fora com una activitat col·lectiva on cada menor té el seu llit i espai per dormir. Els menors dormen en habitacions separats de les persones adultes. En cas que a mitja nit s'hagid'acompanyar al lavabo als menors, han de ser acompanyats per dues persones adultes. Evitar les habitacions mixtes i amb edats entre infants molt diferenciades.</p>

<p>Fotos i vídeos i xarxes socials</p>	<p>Amistat per xarxes socials entre un adult/a i menor o jove, o entre els grups d'iguals. Aquestes eines ens donen possibilitats de comunicació i difusió infinites (xats, compartir imatges, vídeos, dades de la nostra vida privada, etc). Es genera el risc en el punt de que es fa un mal ús d'aquesta informació.</p>	<p>Alt</p>	<p>Respectar els drets d'imatge de l'infant. Usar només càmeres de l'entitat i un cop finalitzades les fotografies, una persona adulta diferent les extreu. No utilitzar mòbils durant l'activitat.</p>
<p>Ús de dades personals</p>	<p>Usar inadecuadament les dades d'un menor, donar-les a terceres persones o fer-les públiques sense consentiment dels pares/mares/tutor legal.</p>	<p>Baix</p>	<p>Garantir la Confidencialitat de les dades.</p>
<p>Tallers i racons</p>	<p>Hi ha risc en les activitats que es desenvolupen si es presenta una relació inadeguada persona adulta-menor en el joc, si la tipologia de joc no és adequada a l'etapa evolutiva o als objectius d'aquesta. També hi ha risc quan hi ha favoritisme, apropaments inadequats, tocaments, jocs on es queda sola la persona adulta amb el menor.</p>	<p>Baix</p>	<p>Plantejar objectius per poder planificar activitats coherents amb l'etapa evolutiva del menor i evitar la relació de favoritisme persona adulta-menor. Intentar que en cada espai hi hagi més d'una persona adulta. Tots els tallers i racons, s'han de fer o en espais oberts o, si es fan en una habitació, amb la porta oberta.</p>

<p>Espai abans i després de l'horari de l'activitat</p>	<p>Es genera risc en cas que es doni un apropament inadequat amb la finalitat d'intimar. També hi ha risc si la família del menor no és conscient d'on és el menor, amb qui i fent què.</p>	<p>Alt</p>	<p>En aquests espais sempre hi ha d'haver com a mínim dues persones adultes acompanyant els menors per poder prevenir i/o actuar si es generen situacions de risc fora de l'entitat.</p>
<p>Espai de reflexió individual</p>	<p>Situació de relació individual i íntima en espais tancats. Hi pot haver risc si es genera una relació inadequada amb finalitat de treure informació o intimidar/amençar el menor.</p>	<p>Alt</p>	<p>S'ha de respectar la intimitat del menor, es recomana que no siguin un espai tancat. S'ha d'intentar generar un espai tranquil en un lloc obert. És important temporalitzar el temps de l'activitat i fer-ho en total transparència amb la resta de l'equip.</p>
<p>Obsequis</p>	<p>Hi ha risc quan es presenten favoritismes amb certs infants sense motiu aparent.</p>	<p>Baix</p>	<p>Tractar a tots els infants per igual. Els regals han de ser pactats prèviament (ex: amic invisible, premis per tornejos, etc.). S'han d'afavorir els regals grupals per sobre dels individuals. Si les persones adultes reben regals per part d'un sol nen i sense motiu de fons (ex: aniversari) s'han de quedar en l'espai on es realitza l'activitat, no es porten a casa com si fos quelcom especial.</p>

<p>Activitats amb persones externes a l'entitat</p>	<p>En aquestes activitats pot aparèixer risc quan el menor es queda sol (estigui aïllat o amb el grup) amb una persona adulta externa a l'entitat.</p>	<p>Alt</p>	<p>Garantir i estar alerta que les persones externes es remetin a fer la seva tasca i no la de les persones adultes de la colla (ex: el menor ha d'anar al lavabo amb un/a tècnic/a, no amb una persona externa a la colla).</p>
<p>Desplaçament sense famílies</p>	<p>Realitzar un desplaçament sense la família, arribar d'una activitat fora de temps.</p>	<p>Alt</p>	<p>Fer una autorització amb el consentiment dels pares/mares/tutors legals on consti que s'accepta el desplaçament. Avisar als tutors legals en cas que alguna activitat canviï d'hora per evitar que els menors estiguin sols.</p>

- Gestió a partir dels 16 anys

Tipus d'activitat	Situació de risc potencial	Nivell de risc	Accions preventives
Ús del vestuari	Activitat realitzada per un sol adult, possibilitat d'aprofitar la intimitat del lavabo per comportaments inadequats (tocaments, fotos, etc.).	Mig	Acordar el temps necessari per fer-ne l'ús, per tal de prevenir situacions d'assetjament per part d'un grup d'iguals.
Dutxes, higiene personal, piscina i activitats amb aigua	Risc que un adult es dutxi amb un menor. Hi pot haver un apropament inapropiat o inadequat a l'adolescent, i la possibilitat de fotos, exhibicionisme intencionat, coacció per fer determinades actuacions, etc. Entre iguals també es presenta el risc amb la possibilitat de que hi hagi burles pel físic, bromes, etc.	Alt	Aquesta mena d'activitats s'han de presentar com a activitats grupals. És important que en el cas de les dutxes no tanquem amb baldó, que hi hagi sempre més d'un adult i més de dos adolescents.
Trucades a menors	En els grups més consolidats i autogestionats, l'ús del telèfon com a eina de comunicació és habitual. Aquest contacte no s'ha de donar per parlar de temes no relacionats amb l'activitat.	Baix	El contacte telefònic ha d'estar pactat prèviament amb la família i usar-lo únicament per a temes de l'activitat i del grup. És recomanable que si s'han de fer trucades, hi hagi més d'un adult durant la conversa telefònica.

<p>Ferides, convalescència i malalties</p>	<p>Es presenta risc quan un menor ha de fer repòs o ha de ser atès per curar alguna ferida, etc. També es pot desenvolupar risc quan el menor és incitat a fer-se una revisió mèdica sense motiu aparent i sense el consentiment dels pares/mares/tutors legals.</p>	<p>Alt</p>	<p>En cas que la cura es pugui realitzar al local (sala polivalent) sempre hi ha d'haver un adult a part del personal sanitari (preferiblement familiar del menor). En cas que el menor hagi de fer repòs i se l'hagi d'anar a controlar, han d'anar-hi dues persones adultes o una persona adulta amb algú altre. Qualsevol cura que no necessiti intimitat es realitzarà amb la porta oberta.</p>
<p>Dormir al local</p>	<p>Apropament inadequat en ser un possible moment d'intimitat i fosc on hi poden haver accions i actituds de risc. Espai retirat, llits junts, infants molt a prop.</p>	<p>Mig</p>	<p>Garantir que els torns de guàrdia de les persones adultes són de dues en dues, com a mínim. Si a mitja nit s'ha d'anar al lavabo, hi van les dues persones adultes i se'n desperta una tercera per fer el torn de guàrdia.</p>
<p>Dormir fora de casa (viatges, canallada etc)</p>	<p>Moment d'intimitat i fosc, que es pot donar en espais tancats o oberts (vivac, acampada). Apareix risc quan es pot fer ús d'aquest espai per apartar al menor del grup, apropar-s'hi en excés o tenir-hi contactes</p>	<p>Alt</p>	<p>Entendre el dormir fora com una activitat col·lectiva on cada menor té el seu llit i espai per dormir. Els menors dormen en habitacions separats de les persones</p>

	<p>inadequats. Hi ha risc si una persona adulta dorm amb els menors.</p>		<p>adultes. En cas que a mitja nit s'hagi d'acompanyar al lavabo als menors, han de ser acompanyats per dues persones adultes. Evitar les habitacions mixtes i amb edats entre infants molt diferenciades.</p>
<p>Fotos, vídeos i xarxes socials</p>	<p>Amistat per xarxes socials entre un adulta/a i menor o jove, o entre els grups d'iguals.</p> <p>Aquestes eines ens donen possibilitats de comunicació i difusió infinites (xats, compartir imatges, vídeos, dades de la nostra vida privada., etc.). Es genera el risc en el punt que es fa un mal ús d'aquesta informació.</p>	<p>Alt</p>	<p>Respectar els drets d'imatge de l'infant. Usar només càmeres de l'entitat i un cop finalitzades, una persona adulta les extreu. No utilitzar mòbils durant l'activitat. Plantejar l'ús de les xarxes com a eina de treball i difusió, no de contacte personal amb un altre/a adolescent o jove. Una bona prevenció també inclou una educació en xarxes socials i en la intimitat.</p>
<p>Ús de dades personals</p>	<p>Usar inadequadament les dades d'un menor, donar-les a terceres persones o fer-les públiques sense consentiment dels pares/mares/tutors legals.</p>	<p>Baix</p>	<p>Garantir la confidencialitat de les dades.</p>

Tallers i racons	<p>Hi ha risc en les activitats que es desenvolupen si es presenta una relació inadequada persona adulta-menor en el joc, si la tipologia de joc no és adequada a l'etapa evolutiva o als objectius d'aquesta. També hi ha risc quan hi ha favoritisme, apropaments inadequats, tocament, jocs on es queda sola la persona adulta amb el menor.</p>	Baix	<p>Plantejar objectius per poder planificar activitats coherents amb l'etapa evolutiva del menor i evitar la relació de favoritisme persona adulta-menor. Intentar que en cada espai hi hagi més d'una persona adulta. Tots els tallers i racons, s'han de fer o en espais oberts o, si es fan en una habitació, amb la porta oberta.</p>
Espai abans i després de l'horari de l'activitat	<p>Es genera risc en cas que es doni un apropament inadequat amb la finalitat d'íntimar. També hi ha risc si la família del menor no és conscient d'on és el menor, amb qui i fent què.</p>	Alt	<p>En aquests espais sempre hi ha d'haver com a mínim dues persones adultes acompanyant els menors per poder prevenir i/o actuar si es generen situacions de risc fora de l'entitat.</p>
Espai de reflexió individual	<p>Situació de relació individual i íntima en espais tancats. Hi pot haver risc si es genera una relació inadequada amb finalitat de treure informació o intimidar/amençar el menor.</p>	Alt	<p>S'ha de respectar la intimitat del menor, es recomana que no sigui en un espai tancat. S'ha d'intentar generar un espai tranquil en un lloc obert. És important temporalitzar el temps de l'activitat i fer-ho en total transparència amb la resta de l'equip.</p>

Obsequis	Hi ha risc quan es presenten favoritismes amb certs infants sense motiu aparent.	Baix	Tractar tots els infants per igual. Els regals han de ser pactats prèviament (ex: amicinvisible, premis pertornejos, etc.). S'han d'afavorir els regals grupals per sobre dels individuals. Si les persones adultes reben regals per part d'un sol nen i sense motiu de fons (ex: aniversari) s'han de quedar en l'espai on es realitza l'activitat, no es porten a casa com si fos quelcom especial.
Activitats amb persones externes a l'entitat	En aquestes activitats pot aparèixer risc quan el menor es queda sol (estigui aïllat o amb el grup) amb una persona adulta externa a l'entitat.	Alt	Garantir i estar alerta de que les persones externes es remetin a fer la seva tasca i no la de les persones adultes de la colla (ex: el menor ha d'anar al lavabo amb un/a tècnic, no amb algú extern a la colla).
Desplaçament sense famílies	Realitzar un desplaçament sense la família, arribar d'una activitat fora de temps.	Alt	Fer una autorització amb el consentiment del pares/mares/tutors legals on consti que s'accepta el desplaçament. Avisar els tutors legals en cas que

			alguna activitat canviï d'hora per evitar que els menors estiguin sols.
Tècnics/es menors d'edat	Es pot produir que dins la Colla hi hagi algun tècnic o tècnica que sigui menor de 18 anys.	Baix	És important treballar aquest procés de manera consensuada entre l'equip de manera prèvia i marcar els drets i deures que tenen els tècnics i tècniques menors perquè no hi hagi dubtes. No hem d'oblidar la condició de minoria d'edat, de manera que qualsevol activitat, tot i ser tècnic/a, requerirà l'autorització dels pares/mares/tutors legals.

INDICADORS DE MALTRACTAMENT

L'article 79 de la *Llei 14/2010, dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència* obliga a l'elaboració de llistes d'indicadors i de recomanacions quan s'estableix el següent: "El departament competent en infància i adolescència, en col·laboració amb altres departaments de la Generalitat, les universitats i els col·legis professionals o altres entitats dedicades als infants i adolescents (o entitats on intervinguin infants i adolescents), ha d'elaborar llistes d'indicadors i factors de risc i llistes d'indicadors i factors de protecció i resiliència."

De la mateixa manera s'han formular recomanacions específiques per tal de facilitar i promoure la identificació d'aquests indicadors i la valoració consegüent de la situació de l'infant o l'adolescent. Aquestes llistes i recomanacions es poden actualitzar i modificar sempre que ho aconsellin els avenços en el coneixement científic, social i professional.

En compliment d'aquesta obligació es dicta *l'ORDRE BFS/221/2013, de 18 de desembre, pel qual s'aproven les llistes d'indicadors i factors de protecció dels infants i adolescents* (DOGC núm.6530 de 30 de desembre de 2013).

1. ASPECTE FÍSIC I SITUACIÓ PERSONAL DE L'INFANT

a. La higiene de l'infant és deficient

- Porta la roba bruta
- Presenta olors desagradables
- Porta roba i/o calçat inadequat
- Presenta una higiene corporal deficient
- Mostra lesions cutànies amb enrogiment de la pell

b. L'alimentació de l'infant és descuidada o insuficient

- Assisteix a l'escola sense esmorzar o no en porta
- Demana roba o menjar, diu que passa gana o que a casa no li donen menjar
- Hi ha clars indicis d'una alimentació molt deficient i inadequada

c. L'infant mostra cansament habitual

- Es mostra cansat sense justificació
- S'adorm a les activitats o en horaris poc habituals en funció del cicle circadià

d. **Manifestacions de dolències físiques per part de l'infant**

- Es queixa sovint de dolors (mals de panxa, de cap, del coll...)
- Està constantment malalt/a
- Presenta ferides, cops, etc., que semblen produïdes accidentalment

e. **L'infant és receptor de violència física de forma intencionada**

- Presenta ferides
- Presenta senyals o mossegades
- Presenta cops en el cos
- Presenta cremades
- Presenta manca de flocs de cabell
- Presenta vessaments oculars
- Presenta talls o punxades
- Presenta fractures òssies
- Presenta dolor en determinades parts del cos
- Manifesta o assenyala amb gestos que els progenitors, cuidadors o adult de referència són els causants de les lesions
- Manifesta que està sent receptor de violència per part d'algú del seu entorn
- Dona explicacions estranyes o poc convincents respecte a les lesions que presenta

f. **L'infant pot estar patint actualment abusos sexuals**

- Presenta dolor, cops o picor en la zona genital/anal
- Té molèsties quan camina o s'asseu
- És una nena/adolescent i està embarassada
- Presenta dolors freqüents sense causa aparent
- Hi ha indicis que l'estan forçant en activitats sexuals (abús sexual)
- Explica que està patint abusos sexuals per part d'algú del seu entorn
- Manifesta o assenyala que els progenitors/cuidadors/adult de referència són els causants de l'abús
- Dóna explicacions estranyes o poc convincents respecte a les lesions que presenta

g. **L'infant va patir, en el passat, maltractaments**

- Va patir, en el passat, algun tipus d'abús sexual, agressions físiques o situacions de maltractament
- Hi ha indicis d'haver patit, en el passat, una mutilació genital
- Hi ha indicis de que pot estar en risc de patir mutilació genital

- h. **Manifestacions d'altres persones, professionals o membres de la família**
- Altres adults han manifestat que observen situacions que fan pensar o sospiten que hi ha abús sexual
 - Altres adults diuen que els progenitors, cuidadors, adults de referència el maltracten
 - Altres adults senten que rep agressions verbals i/o físiques (cops, plors, crits, etc.)
- i. **Situacions que fan que l'infant es trobi greument desprotegit**
- Està en una situació sobrevinguda en què ningú se'n fa càrrec
 - Pateix una desatenció alimentària que per edat o condicions especials suposa un risc de mort
 - No rep el tractament per una malaltia greu, posant en risc la seva vida
 - Pateix una situació de perill greu que li fa sol·licitar protecció immediata
 - Pateix amenaces de mort o abandonament dels progenitors, cuidadors o adults de referència

2. ÀREA EMOCIONAL I COMPORAMENTAL DE L'INFANT

a. Conductes dissocials i/o agressives de l'infant

- Comet petits furtus
- Presenta conductes agressives físiques i/o verbals contra terceres persones
- Presenta conductes destructives amb objectes
- Es relaciona amb grups d'amics conflictius
- Manté sovint conductes de provocació i desafiants
- Realitza actes de vandalisme, racisme o xenofòbia
- Transgredeix les normes sistemàticament i menteix

b. Conductes de risc vers el mateix infant

- S'exposa a situacions de risc (conducció temerària, mal ús de les tecnologies)
- Diu coses que indiquen que pensa sovint en el suïcidi o ha fet un intent de suïcidi
- S'autolesiona
- Es provoca el vòmit, pren laxants, es nega a menjar, etc.
- Presenta manca d'autocontrol

c. Manifestacions de por i/o angories

- Manifestacions accions defensives davant de qualsevol aproximació física
- No vol fer activitats que requereixen mostrar parts del cos (per amagar cops, rascades, etc.)
- Sembla tenir por dels progenitors/cuidadors o adults de referència

d. **El menor consumeix substàncies tòxiques**

- Consumeix alcohol
- Consumeix tabac
- Consumeix altres drogues
- S'observen estats que fa pensar que ha consumit (ulls vermells, olor d'alcohol, eufòria o tristesa, etc.)

e. **Alteracions en la relació amb els altres**

- Manifesta una familiaritat excessiva amb estranys (marxa fàcilment amb adults que no són progenitors o cuidadors habituals)
- Crida contínuament l'atenció
- Fa demandes continuades d'afectivitat
- No interacciona, no fixa la mirada, sovint sembla absent
- Sembla tenir dificultat per formar vincles afectius estables
- Presenta problemes de relació amb el grup d'iguals

f. **Altes manifestacions d'alteració de l'estat d'ànim**

- Mostra un aspecte trist i/o plora sovint sense causa aparent
- Es mostra passiu i retret o s'aïlla
- Fa comentaris que semblen indicar que té una autoestima baixa
- Manifesta sovint conductes que corresponen a una edat inferior (conductes regressives)
- Manca de plor i absència davant del dolor
- Es mostra inquiet/a o neguitós/a
- Presenta trastorns d'alimentació (vòmits, diarrees, anorèxia del lactant)
- Presenta desordres greus associats amb el dormir

g. **El menor presenta comportaments d'autoestimació compulsiva**

- Fa balancejos compulsius
- Presenta masturbació compulsiva
- Es dona cops de cap o al cos de forma voluntària i repetida

h. **El menor presenta comportament sexualitzats inadequats per l'edat**

- Manifesta conductes i preocupacions sexuals o utilitza termes inadequats per a la seva edat
- Assetja o agredeix sexualment a altres infants o adolescents
- Manifesta, de manera recurrent, tenir por a un embaràs o a la sida
- Mostra promiscuïtat sexual

i. **El menor està adoptant rols que no li corresponen per edat**

- Assumeix responsabilitats impròpies de l'edat amb membres de la famílies o tasques de casa
- Adopta un rol cuidador respecte als progenitors, cuidadors o adults de referència

3. **DESENVOLUPAMENT I APRENENTATGE DE L'INFANT**

a. **El menor presenta dificultats destacables en els aprenentatges**

- Manifesta problemes d'atenció i concentració
- Presenta poca constància en les activitats i deixa les tasques per a últim moment
- Presenta dificultats d'aprenentatge
- Presenta canvis sobtats en el rendiment escolar

b. **El menor presenta un retard en el desenvolupament**

- Presenta retard en l'adquisició de capacitats verbals, cognitives o socials pròpies de l'edat
- No respon als estímuls com seria d'esperar per l'edat
- No se li observen habilitats i/o el to motriu propis de l'edat
- Presenta un pes i talla molt inferior per edat i que no s'explica per motius mèdics
- No mostra joc imitatiu ni manipula els objectes de manera estereotipada sense desig d'explorar

c. **El menor té sovint dificultats en el control d'esfínters**

- Presenta problemes d'enuresi amb relativa freqüència
- Presenta problemes d'encopresi amb relativa freqüència

d. **Presenta problemes amb l'assistència a les activitats**

- Marxa de les activitats davant de qualsevol contrarietat
- Fa faltes d'assistència injustificades
- Ha abandonat les activitats sense donar cap explicació prèvia ni buscar alternatives

4. **RELACIÓ DELS PROGENITORS, CUIDADORS, ADULT DE REFERÈNCIA AMB L'INFANT**

a. **Els progenitors, cuidadors o adult referent manifesten rebuig vers el menor**

- Manifesten una imatge negativa del menor i no li reconeixen un valor positiu
- Li repeteixen que no l'estimen
- Es riuen de les seves dificultats
- El critiquen, avergonyeixen, descalcifiquen, insulten, ridiculitzen o amenacen

- Minimitzen els episodis de pena, malaltia o dany físic de l'infant
 - Manifesten enuig quan l'infant es fa mal
 - No s'observa mai cap expressió física d'afecte del progenitor ver el menor
 - Són coneixedors de la situació d'abús que pateix per part d'un tercer i no el protegeixen
 - No permeten contacte tàctil entre ells (carícies, moixaines, tendresa, etc.)
 - El fan fora de casa o diuen que no volen saber res d'ell
 - Tracten de manera molt desigual els germans
- b. **El seguiment i control de la salut de l'infant no sembla l'adequat**
- L'infant va malalt a l'escola o activitats
 - No atenen les malalties o danys físics de l'infant
 - No tenen cura de les deficiències visuals, auditives, etc. Del menor
 - No assisteixen als serveis especialitzats indicats o derivats (Atenció precoç, salut mental, etc.)
 - No accepten la malaltia de l'infant i no li proporcionen assistència necessària
- c. **Hi ha sospites de manipulació de la salut de l'infant per part dels progenitors, cuidadors o adult referent**
- Porten medicaments a les activitats sense justificant mèdic
 - Li atribueixen malalties dubtoses o símptomes no observats
 - Fa faltes d'assistència reiterades per malalties sense justificació mèdica
 - Fa múltiples ingressos hospitalaris
- d. **Els progenitors, cuidadors o adult referent aïllen el menor de l'entorn social**
- Es mostren extremament protectors o controladors amb el menor
 - No deixen a l'infant estar amb amics
 - Eviten que l'infant es relacioni amb altres adults que no siguin ells
 - Li repeteixen que no poden confiar en ningú més que en ells
 - Es mostren molt possessius en relació amb el menor
- e. **Els progenitors, cuidadors o adult referent es despreocupen de les activitats escolars i d'oci del menor**
- S'ocupen de recollir al menor, el deixen molta estona sol una vegada acabada l'activitat i no se'n preocupen
 - Es despreocupen de l'oci de l'infant
 - No es preocupen pels continguts de les activitats que fa l'infant (violència, pornografia...)
 - Hi ha un abandonament consentit i/o afavorit

- No assisteixen a les reunions i entrevistes que es fan amb els professionals
 - Són causants o consentidors de les faltes d'assistència i/o absentisme
 - Desconeixen les activitats extraescolars que realitzen, el professional que la realitza, etc.
 - No es preocupen de que el menor porti el material necessari
- f. **Els progenitors, cuidadors o adult referent no atenen a les necessitats bàsiques del menor**
- Desatenen les necessitats bàsiques de l'infant (alimentació, higiene...)
 - No respecten els hàbits, rutines o horaris que necessita l'infant
 - Mostren un desconeixement de les necessitats emocionals i estimulació del menor
 - No li faciliten l'ajuda/orientació que necessita o no col·laboren amb els serveis que l'atenen
 - S'encarreguen de l'infant altes adults que no els pertoca
 - Es dona una absència de supervisió del menor (risc d'accident domèstic)
 - Prioritzen assumptes propis en detriment de l'atenció al menor, podent evitar-ho
- g. **Els progenitors, cuidadors o adult referent terroritzen o intimiden al menor**
- Terroritzen al menor (amenaces, agressions...)
 - Utilitzen sistemàticament la por com a forma de disciplina
 - Mostren violència manifesta contra les persones davant del menor
 - Amenacen al menor amb fer-li mal, diuen que no responen dels seus actes
 - Utilitzen un tracte colèric i explosiu amb el menor
 - Mostren violència manifesta contra animals o coses davant del menor
- h. **Els progenitors, cuidadors o adult referent poden estar explotant o corrompent al menor**
- Hi ha indicis que podrien estar forçant o consentint situacions d'explotació i/o maltractament
 - Hi ha indicis que fan pensar que podrien estar forçant al menor a mantenir activitats sexuals
 - Utilitzen al menor per la mendicitat
 - Fan actes sexuals davant del menor o l'obliguen a veure material pornogràfic
- i. **Els progenitors, cuidadors o adult referent mostren incapacitat de control del menor**
- Es queixen sovint que "no poden" amb l'infant, que és massa difícil
 - Manifesten que el volen ingressar en centres a causa de les seves conductes
 - Manifesten que tenen por de l'infant i/o que n'han rebut amenaces o els han agredit

- Manifesten que té atacs de violència incontrolable
 - j. **Els progenitors, cuidadors o adult referent mostren pautes educatives no adequades amb el menor**
 - Utilitzen el càstig físic com a mètode habitual de disciplina
 - Utilitzen habitualment mètodes o pautes educatives extremament rígids i poc flexibles
 - No tenen en compte la opinió del menor en cap de les decisions que l'afecten directament
 - El pressionen de manera desmesurada perquè destaquí en alguna activitat
 - Inculquen odi o prejudicis religiosos, ètnics, culturals o d'altres tipus
 - El culpabilitzen dels problemes familiars
 - Utilitzen al menor en el conflicte conjugal/ de parella. Es constata una manipulació de l'infant
 - Tolereu absolutament tots els comportaments del menor sense posar-li cap límit
 - Utilitzen pautes educatives incoherents i/o disparitat de criteris educatius dels progenitors de forma manifesta
 - k. **Situacions que fan que el menor es trobi greument desprotegit**
 - No van a recollir a l'infant a les activitats quan acaben o si ja hi són, es queden sense adults vigilant
 - No segueixen els tractaments per malalties greus en risc per la seva vida
 - Amenacen amb fer mal al menor
 - l. **Els progenitors, cuidadors o adult referent poden estar maltractant al menor**
 - Poden ser causants de les lesions físiques del menor
 - Poden estar abusant del menor
 - Poden haver afavorit una mutilació genital o estar en risc de fer-ho
 - m. **El menor està vivint en un entorn violent**
 - Es donen relacions violentes entre la parella
 - Hi ha agressions mútues entre progenitors, cuidadors o adults referents i menor
- 5. CONTEXT SOCIAL, FAMILIAR I PERSONAL DE L'INFANT**
- a. **Els progenitors, cuidadors o adult referent poden tenir una addicció a l'alcohol o altres drogues**
 - Presenten símptomes compatibles amb un abús d'alcohol
 - Presenten símptomes compatibles amb un abús d'altres drogues
 - b. **Els progenitors, cuidadors o adult referent poden tenir algun trastorn mental**
 - Presenten símptomes compatibles amb algun trastorn mental

- c. **Els progenitors, cuidadors o adult referent presenten una discapacitat intel·lectual**
- Presenten dificultats que fan pensar que pot tenir alguna discapacitat intel·lectual
- d. **Els progenitors, cuidadors o adult referent presenten una malaltia física**
- Pateixen alguna malaltia greu
- e. **Situació personal o familiar d'especial consideració**
- Algun dels progenitors estan a la presó
 - Ambdós progenitors estan a la presó
 - Un dels progenitors ha abandonat al nucli familiar
 - Ambdós progenitors abandonen als fills
- f. **El nucli familiar té dificultats socials, econòmiques i/o d'organització**
- No té suport social i/o familiar
 - Té insuficiència d'ingressos econòmics per garantir la cura bàsica dels menors
 - Els progenitors són adolescents amb greus dificultats econòmiques o manca de suport social i/o familiar
 - Es donen canvis constant de domicili
 - Canvis freqüents de parella i/o dels referents adults de l'infant (canvis de cuidadors)
- g. **El nucli familiar viu en un context social d'especial consideració**
- Viuen en una situació d'aïllament en zona rural
 - Viuen en un campament provisional de caravanes
 - Habiten en una zona amb concentració de població en situació de dificultat social
 - El context familiar, cultural o religiós és poc afavoridor dels drets de l'infant o de la dona
- h. **Els progenitors, cuidadors o adult referent presenten un aspecte físic molt desfavorable**
- La seva higiene és molt deficient
 - Presenten lesions físiques sovint
- i. **Les condicions personals de l'infant el poden fer més vulnerable**
- El menor pateix una malaltia crònica
 - El menor té alguna discapacitat física, intel·lectual o sensorial
 - Presenta algun trastorn mental